

ZESPÓŁ SZKÓŁ INŻYNIERII ŚRODOWISKA W TORUNIU

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI

Szkolny Program Profilaktyki
opracowany dla

Zespołu Szkół Inżynierii Środowiska
w Toruniu

Uchwalony przez Radę Pedagogiczną

w dniu 13.09.2012r.

Szkolny Program Profilaktyki dla Zespołu Szkół Inżynierii Środowiska w Toruniu, powstał w oparciu o następujące podstawy prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (DzU 1997 nr 78, poz.483 ze zm.)
2. Konwencja o prawach dziecka – międzynarodowa konwencja przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 listopada 1989r., ratyfikowana przez Polskę w 1991 r.
3. Ustawa z dn. 07.09.1991r. o systemie oświaty (DzU 2004 nr 256, poz. 2572 ze zm.)
4. Ustawa z 24.04.1997r. o przeciwdziałaniu narkomanii (DzU 2003 nr 24, poz.198)
5. Ustawa z 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (DzU 2002 nr 11, poz.109 ze zm.)
6. Krajowy program przeciwdziałania narkomanii (DzU 2006 nr 143, poz.1033)
7. Ustawa z 26.10.1982r.o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (DzU 1982 nr 35, poz. 230 ze zm.)
8. Dokumenty szkolne (Statut Szkoły, Szkolny Program Wychowawczy)
9. Rozporządzenie MENiS z dnia 7 stycznia 2003r., w sprawie udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (DzU 2003 nr 11 poz.114)
10. Rozporządzenie MENiS z 31 stycznia 2003r.w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (DzU 2003 nr 26, poz. 226)
11. Rozporządzenie MEN z dn.12.08.1999r. w sprawie sposobu nauczania oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartej w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz.U Nr 67 poz.756 ze zm.)
12. Rozporządzenie MENiS z dn. 26.02.2002r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (DzU 2002 Nr 51 poz.458 ze zm.)

Założenia ogólne:

Profilaktykę rozumie się jako proces wspierający rozwój uczniów - ich zdrowie psychiczne i fizyczne jak również pomoc i towarzyszenie uczniowi w zdobywaniu doświadczeń życiowych.

Profilaktyka to także zdobywanie wiedzy o zagrożeniach oraz nabywanie umiejętności przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Zgodnie z założeniami rządowego programu na lata 2008-2013 „Bezpieczna i przyjazna szkoła”, szkoła ma być miejscem bezpiecznym, przyjaznym a zmiana relacji między uczniami, rodzicami i nauczycielami najskuteczniejszą metodą przeciwdziałania agresji oraz przemocy w szkole.

Cele Szkolnego Programu Profilaktyki

- ❖ Promowanie zdrowego stylu życia
- ❖ Wdrażanie uczniów do dbałości o zdrowie własne i innych ludzi oraz tworzenie środowiska sprzyjającego zdrowiu
- ❖ Nauka zachowań asertywnych z naciskiem na umiejętność odmawiania i niepoddawania się presji grupy poprzez wzmacnianie poczucia własnej wartości
- ❖ Popularyzacja alternatywnych form spędzania czasu wolnego np. uprawianie sportu, rozwijanie zainteresowań
- ❖ **Wyrównywanie szans edukacyjnych**
- ❖ Dostarczanie uczniom, rodzicom a także nauczycielom rzetelnej wiedzy dotyczącej mechanizmów wchodzenia w uzależnienia, szkodliwego wpływu wszelkich substancji uzależniających na organizm ludzki a także odpowiedzialności karnej w przypadku ich stosowania
- ❖ Podnoszenie kultury osobistej wśród uczniów
- ❖ Kształtowanie umiejętności rozróżniania zachowań właściwych i patologicznych w kontekście kontaktu z używkami
- ❖ Ograniczanie wpływu czynników zagrażających prawidłowemu rozwojowi uczniów
- ❖ Monitorowanie środowiska szkolnego pod kątem występowania ewentualnych zagrożeń
- ❖ Poprawa poczucia bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły
- ❖ Poprawa sytuacji materialnej uczniów

- ❖ Kształtowanie wśród uczniów umiejętności konstruktywnego rozwiązywania konfliktów a także poczucia odpowiedzialności za siebie i innych
- ❖ Zapobieganie wszelkiej dyskryminacji

Wprowadzenie do Szkolnego Programu Profilaktyki

W wyniku przeprowadzonej analizy funkcjonowania i zachowania uczniów Zespołu Szkół Inżynierii Środowiska w Toruniu (opartej o ankiety, weryfikację dokumentów, rozmowy z wychowawcami, rodzicami uczniów i uczniami), szkolny zespół do spraw profilaktyki (składający się z członków Zespołu Wychowawczego) po konsultacjach ze wszystkimi członkami Rady Pedagogicznej i Radą Rodziców, wyróżnił następujące problemy na których w sposób szczególny będzie koncentrowała się działalność profilaktyczna:

- ❖ palenie papierosów
- ❖ niska frekwencja – wagary
- ❖ agresja słowna
- ❖ eksperymentowanie ze środkami uzależniającymi
- ❖ kultura osobista uczniów

Diagnoza środowiska szkolnego:

Zespół Szkół Inżynierii Środowiska kształci uczniów w ramach:

- 4 letniego Technikum Inżynierii Środowiska i Melioracji,
- 4 letniego Technikum Ochrony Środowiska,
- 4 letniego Technikum Architektury Krajobrazu,
- 4 letniego Technikum Urządzeń i Systemów Energetyki Odnawialnej

W 12 oddziałach naszego technikum kształcą się uczniowie pochodzący z Torunia oraz pobliskich miejscowości. Spośród 299 uczniów w roku szkolnym **2012/2013** – ok. 50 mieszka poza Toruniem, co wiąże się z koniecznością codziennych dojazdów do szkoły, bądź mieszkaniem w internacie. W bieżącym roku szkolnym – **21** uczniów to mieszkańcy szkolnego internatu. Większość uczniów stanowią dziewczęta – w liczbie **188**, chłopców natomiast aktualnie uczy się – **111**. W okresie pobytu w

szkole można zaobserwować gwałtowny rozwój osobowości uczniów. Muszą oni stawić czoła nowym wyzwaniom w związku ze zmianą środowiska szkolnego, znaleźć swoje miejsce w grupie, która ma w tym okresie ogromny wpływ na kształtowanie się systemu wartości i światopoglądu. Czas nauki w szkole średniej to okres gwałtownego rozwoju emocjonalnego. Nagromadzenie problemów związanych z rozwojem fizycznym i emocjonalnym oraz zmianą środowiska, wywołuje często u młodych ludzi uczucie lęku i niepewności co z kolei może prowadzić do podejmowania zachowań ryzykownych, takich jak na przykład sięganie po używki. Uczniowie nasi pochodzą z różnych środowisk, stąd odczuwają czasami trudności w skutecznym komunikowaniu się i mają problemy ze zintegrowaniem się. Bywa, że przejawiają zachowania agresywne po to, by zwrócić na siebie uwagę innych. Niewłaściwe zachowania są często „wołaniem o pomoc” i wymagają poświęcenia uczniowi specjalnej uwagi. Spora grupa uczniów pochodzi z rodzin, które wymagają wsparcia finansowego. Jest to również ważny aspekt, który należy uwzględnić w działalności profilaktycznej – organizując w miarę możliwości szkoły i instytucji współpracujących ze szkołą pomoc finansową lub rzeczową dla uczniów najuboższych. Poczucie niedostatku finansowego czy odbiegania w tym zakresie od rówieśników, może być również powodem podejmowania zachowań ryzykownych, dlatego ważne jest rozpoznanie sytuacji rodzin uczniów w tym zakresie. W bieżącym roku szkolnym ok. 40 - osobowa grupa uczniów, objęta jest pomocą Fundacji „Bank Żywności”, co wiąże się z comiesięcznym przekazywaniem rodzinom uczniów żywności w ramach programu „Dostarczanie żywności dla najbiedniejszej ludności Unii Europejskiej”. Stosunkowo nowym zagadnieniem jest EUROSIEROCTWO (dzieci z rodzin mobilnych zawodowo), czyli dłuższa nieobecność jednego bądź obojga rodziców spowodowana podjęciem pracy poza granicami kraju. W poprzednim roku szkolnym 2011/2012 problem ten dotyczył około 10 uczniów naszej szkoły. Wychowawcy klas na bieżąco monitorują to zjawisko, otaczając szczególną troską uczniów których ono dotyczy.

Z rozmów z uczniami, wychowawcami klas i rodzicami, zwłaszcza klas pierwszych wyłania się też niepokojące zjawisko dotyczące sytuacji rodzinnej naszych uczniów. Bywa, że znacząca grupa uczniów danej klasy, to osoby wychowujące się w rodzinach niepełnych, zastępczych, porzucone przez rodziców, borykające się z innymi problemami dotyczącymi opieki i funkcjonowaniem domów rodzinnych. Stanowi to kolejne zagrożenie w rozwoju młodych ludzi i wymusza szczególną uwagę wychowawców i nauczycieli we wspólnych, codziennych kontaktach.

Program profilaktyki skonstruowano tak, by poprzez wdrażane działania kształtować wśród młodzieży pozytywne wartości, uczucia i postawy a także budować klimat współpracy, szacunku i zaufania do szkoły.

Program Profilaktyki stanowi integralną całość ze Szkolnym Programem Wychowawczym

Sposoby realizacji Szkolnego Programu Profilaktyki

Realizację Szkolnego Programu Profilaktyki zaplanowano na cykl kształcenia – czyli na cztery lata, dostosowując zadania i treści do potrzeb kolejnych etapów kształcenia. W każdym kolejnym roku nauki, działania profilaktyczne są kontynuacją poprzednich, co zapewnia ciągłość oddziaływań profilaktycznych

KLASA PIERWSZA:

- ❖ Diagnoza zespołu klasowego
- ❖ Działania w celu integracji uczniów ze środowiskiem szkolnym
- ❖ Wdrażanie uczniów do systematycznego uczestnictwa w zajęciach dydaktycznych (przestrzeganie zasad zwolnień i usprawiedliwień)
- ❖ Monitorowanie sytuacji pod kątem występowania zjawiska tzw. „fali”
- ❖ Poznawanie zasad rozwoju osobowego i życia społecznego przez uczniów
- ❖ Organizacja zajęć z zakresu profilaktyki dla rodziców
- ❖ Organizacja pomocy o charakterze materialnym dla uczniów
- ❖ Działania w celu zapewnienia bezpieczeństwa uczniów w szkole i poza nią

KLASA DRUGA:

- ❖ Dalsza integracja zespołu klasowego
- ❖ Zajęcia z zakresu profilaktyki problemowej: używki, choroby nowotworowe
- ❖ Pedagogizacja rodziców zgodnie z planem WDR
- ❖ Badanie wiedzy i doświadczeń z substancjami psychoaktywnymi uczniów kl. I
- ❖ Wdrażanie uczniów do skutecznego porozumiewania się, prezentacji własnego punktu widzenia z uwzględnieniem poglądów innych, kształtowanie postawy dialogu, umiejętności słuchania innych

KLASA TRZECIA:

- ❖ Wdrażanie uczniów do odpowiedzialności za siebie i młodszych uczniów
- ❖ Umacnianie wiedzy dot. promocji zdrowia psychicznego i fizycznego
- ❖ Zainteresowanie własną przyszłością, strategia uczenia się przez całe życie
- ❖ Rozwijanie zainteresowań jako alternatywy dla zachowań niepożądanych

- ❖ Rozwijanie dociekliwości poznawczej ukierunkowanej na poszukiwanie prawdy, dobra i piękna

KLASA CZWARTA:

- ❖ Rozpoznawanie zainteresowań i predyspozycji zawodowych uczniów
- ❖ Przygotowanie do egzaminów maturalnych i potwierdzających kwalifikacje w poszczególnych zawodach
- ❖ Zajęcia z zakresu radzenia sobie w sytuacjach stresowych, rola stresu
- ❖ Znaczenie wyboru dalszej drogi życiowej, pod kątem społecznym i edukacyjnym

W związku z niepokojącymi sygnałami dotyczącymi skutków zażywania tzw. „dopalaczy” przez młodzież, działania profilaktyczne zostaną poszerzone o ten właśnie aspekt. Analogicznymi działaniami, zostaną też objęci rodzice uczniów i pracownicy szkoły. W gablocie pedagoga, zostały zamieszczone stosowne informacje i adresy pod którymi można szukać pomocy w sytuacjach tego wymagających.

FORMY REALIZACJI ZAGADNIEŃ ZAWARTYCH W SZKOLNYM PROGRAMIE PROFILAKTYKI

1. Działania podejmowane przez wychowawców w ramach godzin wychowawczych, zgodnie z planami wychowawczymi poszczególnych klas (dyskusje, pogadanki, prelekcje, rozmowy indywidualne, praca w grupach, ankiety)
2. Zajęcia organizowane przez edukatorów - profilaktyków zapraszanych do współpracy z placówkami współpracującymi w tym zakresie ze szkołą
3. Kierowanie uczniów i rodziców do odpowiednich poradni
4. Organizacja zajęć warsztatowych dla społeczności szkolnej
5. Pedagogizacja rodziców w ramach WDR, włączanie rodziców do pracy profilaktycznej
6. Organizacja zajęć dla Rady Pedagogicznej w ramach WDN
7. Działania pedagoga szkolnego – rozmowy indywidualne z uczniami i rodzicami, wspieranie wychowawców w pełnieniu ich funkcji, przygotowanie informacji dotyczących placówek udzielających wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych, organizacja pomocy materialnej dla uczniów,
8. Gromadzenie i udostępnianie literatury specjalistycznej, filmów, scenariuszy zajęć itp.

9. Rozgrywki sportowe, współzawodnictwo
10. Prelekcje prowadzone przez pielęgniarkę szkolną
11. Współpraca z instytucjami wspierającymi szkołę w realizacji założeń programu
12. Wycieczki
13. Udział w przedsięwzięciach o zasięgu miejskim np. w akcji „Październik miesiącem wolnym od uzależnień”
14. Organizacja szkolnych akcji promujących zdrowie np. „Dzień zdrowia”, konkurs plastyczny poświęcony tematyce uzależnień
15. Organizacja zajęć w Centrum Informacji Zawodowej dla klas kończących edukację
16. Organizacja prezentacji zakładów pracy, przedsiębiorstw występujących z ofertą zatrudnienia dla naszych uczniów

Narzędzia służące diagnozie i monitorowaniu sytuacji w zakresie problemów objętych Szkolnym Programem Profilaktyki

- ankiety dla wychowawców klas,
- ankiety dla uczniów,
- ankiety dla rodziców,
- obserwacja zachowań uczniów zarówno w szkole jak i poza nią np. w trakcie wycieczek i imprez organizowanych poza szkołą
- analiza dokumentacji uczniów (zwłaszcza przyjętych do klas pierwszych)
- analiza dokumentacji wychowawców klas,
- analiza dokumentacji pedagoga szkolnego,
- rozmowy indywidualne z uczniami, rodzicami, wychowawcami, nauczycielami, pracownikami szkoły i internatu
- spotkania Zespołu Wychowawczego w celu wymiany informacji i doświadczeń
- monitoring wizyjny, kontrola osób wchodzących na teren szkoły, identyfikatory dla uczniów i pracowników szkoły

Przykładowe Programy profilaktyczne realizowane w ramach Szkolnego Programu Profilaktyki

- ❖ Narkotyki – nie moje dziecko
- ❖ Kampania „Różowa wstążeczka” – profilaktyka raka piersi
- ❖ Uzależnieniom – NIE
- ❖ Stres pod kontrolą
- ❖ Profilaktyka chorób nowotworowych
- ❖ Program Edukacyjny „Bezpieczny kierowca”
- ❖ Program promocji zdrowia „Zdrowo i bezpiecznie uczyć się i pracować”
- ❖ Bezpieczny uczeń – jak unikać zagrożeń
- ❖ Istota konfliktów i sposoby ich rozwiązywania
- ❖ Czym skorupka za młodu

Instytucje wspierające realizację Szkolnego Programu Profilaktyki

- poradnie psychologiczno – pedagogiczne
- Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Toruniu
- Sanepid
- Straż Miejska
- Wydział Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Toruniu
- patrole szkolne
- Fundacja „Bank Żywności”
- Caritas
- Dział Interwencji Kryzysowej przy MOPR w Toruniu
- Miejski Ośrodek Edukacji i Profilaktyki Uzależnień w Toruniu
- właściwe dla miejsca zamieszkania uczniów ośrodki pomocy społecznej
- Centrum Informacji Zawodowej
- Areszt Śledczy w Toruniu

Oczekiwane efekty podjętych działań profilaktycznych

- ❖ Ograniczenie ilości uczniów palących papierosy
- ❖ Ograniczenie agresji słownej i fizycznej u uczniów naszej szkoły w sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych
- ❖ Poprawa frekwencji na zajęciach dydaktycznych
- ❖ Znajomość przez uczniów skutków używania środków uzależniających
- ❖ Ograniczenie problemu uzależnień u uczniów szkoły
- ❖ Podniesienie poziomu kultury osobistej uczniów
- ❖ Polepszenie warunków materialnych rodzin najuboższych
- ❖ Udział młodzieży w zajęciach pozalekcyjnych, jako alternatywa dla zachowań ryzykownych
- ❖ Wzrost bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły i w jej pobliżu
- ❖ Nabycie umiejętności radzenia sobie z presją grupy, konstruktywnego rozwiązywania konfliktów, poprzez wzmocnienie poczucia własnej wartości
- ❖ Podniesienie kompetencji wychowawczych i profilaktycznych nauczycieli i rodziców
- ❖ Wykreowanie klimatu współpracy oraz szacunku i zaufania do szkoły

Formy ewaluacji Szkolnego Programu Profilaktyki

- rozmowy z uczniami, nauczycielami, rodzicami, pracownikami szkoły, internatu
- ankiety
- analiza dokumentacji (pedagoga, wychowawców)
- obserwacja uczniów

Ewaluacja programu dokonywana będzie w czerwcu danego roku szkolnego a wnioski opracowane w jej wyniku, uwzględniane będą do pracy w kolejnych latach.